

APERITIFF

02 SÂMBĂȚĂ | 10 IUNIE | 2023

14 — 15 ENGLISH PAGES

Publicație oficială a TIFF ISSN 2784-3815 ISSN - L 2784 - 3149

JAY-JAY JOHANSON ELECTRIZEAZĂ ATMOSFERA LA TIFF

La doar o zi după lansarea *Fetish*, al paisprezecelea album al său, cântărețul de origine suedeză Jay-Jay Johanson, cunoscut pentru hituri precum *On the Radio* și *So Tell the Girls that I Am Back in Town*, va susține un concert *electroclash* la Bonțida, într-un castel numit adesea electric. Acesta va fi urmat de proiecția documentarului premiat la Sundance și Berlinale *Ce mașinărie fantastică*, o incursiune fascinantă în istoria imaginilor video

▶

3

▶ **Liviu Ciulei la centenar**
4 Considerat la vremea sa „una dintre cele mai îndrăznețe și provocatoare figuri de pe scena internațională”, regizorul român ar fi împlinit anul acesta 100 de ani.

▶ **Interviu cu Timothy Spall**
8 Celebrul actor englez vorbește cu AperiTIFF despre cariera sa ce cuprinde peste 40 de filme, de la *Harry Potter* la *Confort Nordic*.

▶ **Maraton Lars von Trier**
10 Al treilea sezon al serialului cult *Spitalul și fantomele lui* este proiectat integral la TIFF.22.

Jay-Jay Johanson electrizează atmosfera

Șerban Mark Pop

Astăzi, 10 iunie, de la ora 20:30, la Castelul Banffy din Bonțida, cântărețul suedez-englez Jay-Jay Johanson va avea primul concert de la lansarea ultimului său album.

Castelul Banffy este cunoscut, în zilele noastre, pentru două lucruri: festivaluri și o atmosferă electrică. În seara aceasta, cele două vor fi îmbinate de către Jay-Jay Johanson, adesea numit una dintre cele mai influente figuri din sfera muzicii *trip hop* și *electroclash* din Europa. Dincolo de renume, acest concert este remarcabil și fiindcă este la doar o zi după lansarea albumului *Fetish*, al paisprezecelea album al suedezului în

cariera sa de peste 25 de ani. Concertul va fi urmat de proiecția filmului suedez *Ce mașinărie fantastică*, regizat de Axel Danielson și Maximilien Van Aertryck.

Fetish, pe care actualmente îl ascultăm în căști cu cea mai mare bucurie, îmbină, în stilul tipic Jay-Jay Johanson, electronicul melancolic cu jazz-ul retro, dând o notă de „sobrietate muzicii pop”, după spusele lui Jay-Jay într-un interviu cu Zile și Nopti. Pe lângă *synth*-uri ritmate (uneori chiar energizante) și un pian influențat de jazz, *Fetish* împrumută mult și din zona coloanelor sonore din trecut, în special din filmele lui Stanley Kubrick, cu note clasice și fragmente instrumentale de lungă durată, perfecte pentru a genera atmosferă.

Legătura cu filmul a existat mereu pentru Johanson, care menționează adesea iubirea pentru Stanley Kubrick și filmele experimentale ale lui Andy Warhol, așa că muzica lui servește drept un antreu unei proiecții de film suedeze, țara de baștină a cantautorului. Filmul documentar în cauză, *Ce mașinărie fantastică*, parcurge o istorie a modului în care utilizăm camerele video cu mare viteză, solicitând exact disponibilitatea sinapselor și concentrarea pe care o nutrește sunetul de *noir* futurist al lui Johanson.

O combinație mai prielnică nici că se putea – un concert *electroclash* într-un castel numit adesea electric, apoi un film despre istorie într-un spațiu istoric. Proiecția documentarului *Ce mașinărie frumoasă* se desfășoară cu ajutorul și sprijinul Scandinavian Films, Swedish Film Institute și Ambasadei Suediei în România. ■

▶ FĂRĂ LIMITĂ ◀

Ritualul primăverii

Oana Balaci

Oamenii cu dizabilități sunt în continuare un subiect prea rar abordat în artă. Cu atât mai puțin este sexualitatea acestora. Însă regizorul spaniol Fernando Franco atinge o multitudine de aspecte tabu ale societății în *Rite of Spring*, un coming-of-age despre o studentă la facultatea de chimie care începe să își descopere preferințele sexuale cu ajutorul unui băiat cu paralizie cerebrală.

Plecând dintr-o familie de părinți excesiv de religioși, Laura nu a avut niciodată oportunitatea de a explora cele mai intime dorințe ale ei. Însă, odată evadată, este dispusă să încerce aproape orice. Tinder, droguri, petreceri cu necunoscuți, jucării sexuale, totul până îl cunoaște pe David, fratele bolnav al unei cunoștințe. Într-o

cromatică predominantă verde, specifică naturii, și inspirată de concertul de muzică clasică *Rite of Spring* al lui Stravinsky, Laura înflorește.

Umorul negru al lui David, alături de carisma și deschiderea cu care vorbește despre situația dificilă în care se află, determină spectatorii să empatizeze cu el. În ciuda faptului că relația celor doi nu se transformă într-una romantică, Laura formează o conexiune cu el, care o face să se simtă confortabil. Astfel se formează o simbioză, din care însă nu se poate ieși fără durere.

▶ Sâmbătă, 10 iunie, ora 21:00 /
Cinema Florin Piersic ◀

▶ Luni, 12 iunie, ora 15:00 /
Cinema Victoria ◀

TIFF.22 **educa
TIFF**

MINI-CINI

CINEMATOGRAF GONFLABIL PENTRU COPII

10-18 IUNIE | 12-17 | IULIUS PARC

Liviu Ciulei la centenar

Celebrul regizor român, numit de publicația Newsweek „una dintre cele mai îndrăznețe și provocatoare figuri de pe scena internațională”, ar fi împlinit anul acesta 100 de ani.

de Laurențiu Paraschiv

Născut acum 100 de ani, într-o zi de 7 iulie, multidisciplinarul Liviu Ciulei, care avea să fie numit de Newsweek „una dintre cele mai îndrăznețe și provocatoare figuri de pe scena internațională”, a regizat spectacole de teatru și filme, a fost actor, scriitor și arhitect, și a creat decoruri și costume de film.

Ca regizor, a adus o perspectivă politică textelor clasice pe care le-a pus în scenă. Don Shewey a scris despre el în The New York Times că, „deși împarte cu regizori iconoclaști precum Peter Sellers și Andrei Șerban o dorință de a aduce pe scenă cât mai mult din lumea contemporană cu puțință, s-a format ca arhitect înainte

de a deveni unul dintre cei mai importanți actori și regizori din teatrul românesc, iar luciditatea unui arhitect rămâne mereu o virtute primordială a muncii sale. Începe prin a reexamina la nivel microscopic fiecare piesă și apoi creează, replică cu replică, o interpretare nouă.”

Același talent s-a transmis și în filmele sale, realizate în paralel cu spectacolele de teatru. În anii '50 își începe cariera de scenarist, pentru a debuta în 1957 și în regie de film cu *Erupția*. Trei ani mai târziu revine cu *Valurile Dunării*, după un scenariu de Francisc Munteanu și Titus Popovici, cu Irina Petrescu în primul său rol și o apariție din partea viitorului regizor Lucian Pintilie, care-l considera „cel mai deștept

om pe care l-a cunoscut”. Deși acestea au vândut împreună peste șapte milioane de bilete, recunoașterea la nivel european a venit abia în 1964, cu *Pădurea spânzuraților*, adaptat după Liviu Rebreanu. Despre scena finală din capodopera sa, Ciulei spune că este cea mai bună pe care a filmat-o vreodată. „Am zis că trebuie să facem ultima scenă într-un fel, pentru că vreau să iau premiul la Cannes.” Un an mai târziu, dorința i s-a împlinit: juriul prestigiosului festival îi acorda premiul pentru regie.

După acesta, însă, regia de film a căzut pe plan secund, fiindcă „nu i-a plăcut sau nu i-a convenit nicio [altă] propunere”. A continuat însă să joace în filme, iar în 1974 și-a făcut și debutul pe scena americană, la Arena Stage din Washington D.C., după ce regizorul Alan Schneider i-a descoperit opera în București și l-a recomandat lui fondatoarei Zelda Fichandler.

Spectacolul *Hamlet* montat aici patru ani mai târziu a fost numit de The New York Times „triumful nu al unui sezon, ci al întregului deceniu”. A avut spectacole inclusiv pe Broadway, iar Teatrul Guthrie din Minneapolis a câștigat un premiu Tony sub conducerea sa în anii '80. După Revoluție a revenit în România, regizând o serie de piese celebre, iar în 1990 a devenit Director de Onoare al Teatrului Bulandra, unde și-a făcut debutul cu peste 30 de ani în urmă. În 2010, când cele trei filme ale sale au fost prezentate în cadrul secțiunii 3 x 3, Ciulei a fost distins cu Premiul de Excelență TIFF.

O bornă importantă în evoluția cinematografului românesc și un moment marcant pentru cariera lui Victor Rebengiuc, *Pădurea spânzuraților* va putea fi revăzut sâmbătă, 10 iunie, de la 19:15 la Cinema ARTA. ■

► FOCUS NORDIC ◀

Scrisoare de la Helga

Crăița Nanu

Este parcă păcat să scrii în detalii ce se petrece în *Scrisoare de la Helga*. Filmul ne plimbă prin fiordurile Islandei în culori naturale și cadre largi cât să răsune toate sentimentele mai tare și clar, și se privește ca și cum ai citi un roman de dragoste, cu pasiuni fulgerătoare, nefericiri tăcute și alegeri complicate.

Regizoarea și scenarista Helga Hjörleifsdóttir chiar pune dragostea pe ecran. E acolo, în cele două cupluri nefericite din motive diferite, între care se crează legături bazate pe pasiune pură și tot ce derivă din ea. Dragostea e acolo și prin literatură, bunul de lux al anilor 40 din Islanda rurală, cel asupra căruia au vreme să se oprească doar puțin (nebuni sau nefericiți). Helga se numără printre ei, pentru ea lectura e o salvare. Este acolo și în copii, cei născuți și cei doar așteptați. În animale

și pământ. Filmul, adaptat după un cunoscut roman islandez, este o experiență acaparantă cap coadă.

Actorii principali, prezenți astăzi la TIFF, nu împart pentru prima oară același ecran. Electrizații Thorvaldur Kristjánsson și Hera Hilmar, cuplul principal, s-au mai văzut, la TIFF chiar (2015) în multi-premiatul *Viața într-un acvariu* (r. Baldvin Zophoníasson). Pe Hera (Helga) o putem vedea, fulgerător ca o nălucă, și în *La drum cu mama*. Iar emoționanta Anita Briem este chiar mama magică de anul trecut, din *Făpturi de vis* (r. Guðmundur Arnar Guðmundsson).

► sâmbătă, 10 Iunie, de la 15:00 / Cinema Victoria ◀

► luni, 12 Iunie, de la 17:00 / Cinema ARTA Cluj ◀

DOMENIILE
AVEREȘTI

ZGHIHARĂ DE AVEREȘTI
Vinul tău pentru fiecare moment!

DOMENIILE
AVEREȘTI
Dansul Sabotaj

› SUPERNOVA ‹

În trecere

Crăița Nanu

În trecere, noul titlu semnat de regizorul american Ira Sachs, e o mică dramă de cuplu(ri), solară, serenă și extrem de sexi. Tomas (Franz Rogowski) este un regizor plin de sine, dar copleșit de nesiguranțe atunci când atenția celor din jur nu este centrată pe el. În unul din aceste momente, Tomas se lipește de o tânără, anunțând escapada cu entuziasm soțului său. "Am simțit ceva ce nu mai simțisem demult", spune el. "Faci asta la fiecare final de filmare, doar că uiți", e replica lui Martin (Ben Whishaw). Agathe (Adèle Exarchopoulos) încă nu știe cu cine are de-a face și prin realizarea asta trece povestea filmului.

Portretul lui Tomas se conturează prin ochii resemnați sau șocați ai oamenilor care îl iubesc, demult și/sau enorm. Secvențele de sexul pasional, dans, cântat în grup se înșiră ca o ghirlandă de flori și momentele astea de liniște caldă sau pasiune fierbinte fac lucrurile să pară posibile. Doar că "Tomas este mai mult decât un simplu narcisist; este aproape un sociopat, minte și manipulează pentru a obține ceea ce își dorește." (Variety). În timp ce The Guardian vorbește despre un "narcisist îngrozitor, care va fi înfricoșător de familiar pentru mulți dintre noi care l-am cunoscut și cu atât

mai mult pentru cei care ar putea fi el." Ambele citate sunt corecte, dar filmul are grijă de fiecare personaj în parte cu egală atenție iar până la final nu avem vreo judecată de valoare, regizorul alegând doar să ne lase să privim. Faptul că Tomas scilipește de atenție și pe ecran și în reacțiile spectatorilor avizați este

desigur meritul lui Rogowski, dar mai ales al unei scriituri incisive și empatică. Scenariul îi aparține regizorului împreună cu Mauricio Zacharias, aceeași combinație de peneluri care a dat și întâlnirea cu un narcisist din Keep the Lights On (2012). Unele lucruri nu se schimbă niciodată.

› sâmbătă, 10 iunie, ora 21:00 / Casa de Cultură a Studenților ‹

› marți, 13 iunie, ora 20:30 / Cinema Dacia Mănăstur ‹

› duminică, 18 iunie, ora 15:00 / Cinema Victoria ‹

› FĂRĂ LIMITĂ ‹

Grand Prix

Ion Indolean

Emil și Roman sunt verișori și au o relație aparent defectă. Îi unește numai pasiunea pentru motorsporturi și participă la competiții locale în Cehia profundă. Nu sunt cei mai buni și nici nu par să facă o echipă excelentă.

Emil suferă de un ușor autism care îl face nesigur și interiorizat; acasă își pune casete VHS cu vechi curse din F1 și replică, la macheta cu botul monopostului pe care și-a făcut-o chiar el, schimbarea pneurilor în timp ce se uită la imaginile clasice din trecut. Visul lui e să devină un mecanic apreciat – sau măcar să ajungă o dată în contextul asta.

Roman are un mic parc auto, unde locuiește cu soția și cei trei copii într-o rulotă. E genul pierde-vară care atrage situații dubioase. Amicul lui, Štětka fură mașini din parcuri de hipermarketuri și i le aduce pentru dezmembrare. E o letargie de oraș mic care pare să nu ducă nicăieri...

Totul se schimbă când Emil câștigă două bilete la F1 Barcelona și, concomitent, Štětka fură mașina nepotrivită de la un mafiotel local. Cei trei prieteni pornesc cu o dubă împrumutată spre Spania, iar pe urma lor se pun cei doi nepoți ai acestui interlop polonez care numai el știe cu ce se ocupă. În peisaj mai intră și alte personaje pestrițe (soția lui Emil, polițistul local bonom, iubita narcomană a lui Štětka...) în așa fel încât mereu se întâmplă ceva, iar situația se tot schimbă. *Grand Prix* nu se ia complet în serios și bine face pentru că devine un *road movie* agreabil, alert, cu mici momente de geniu care sigur vă vor face să râdeți până vă doare stomacul. Va ajunge Emil să își îndeplinească visul?

› sâmbătă, 10 iunie, ora 18:15 / Cercul Militar ‹

› EDUCATIFF ‹

Excursie cu clasa

Crăița Nanu

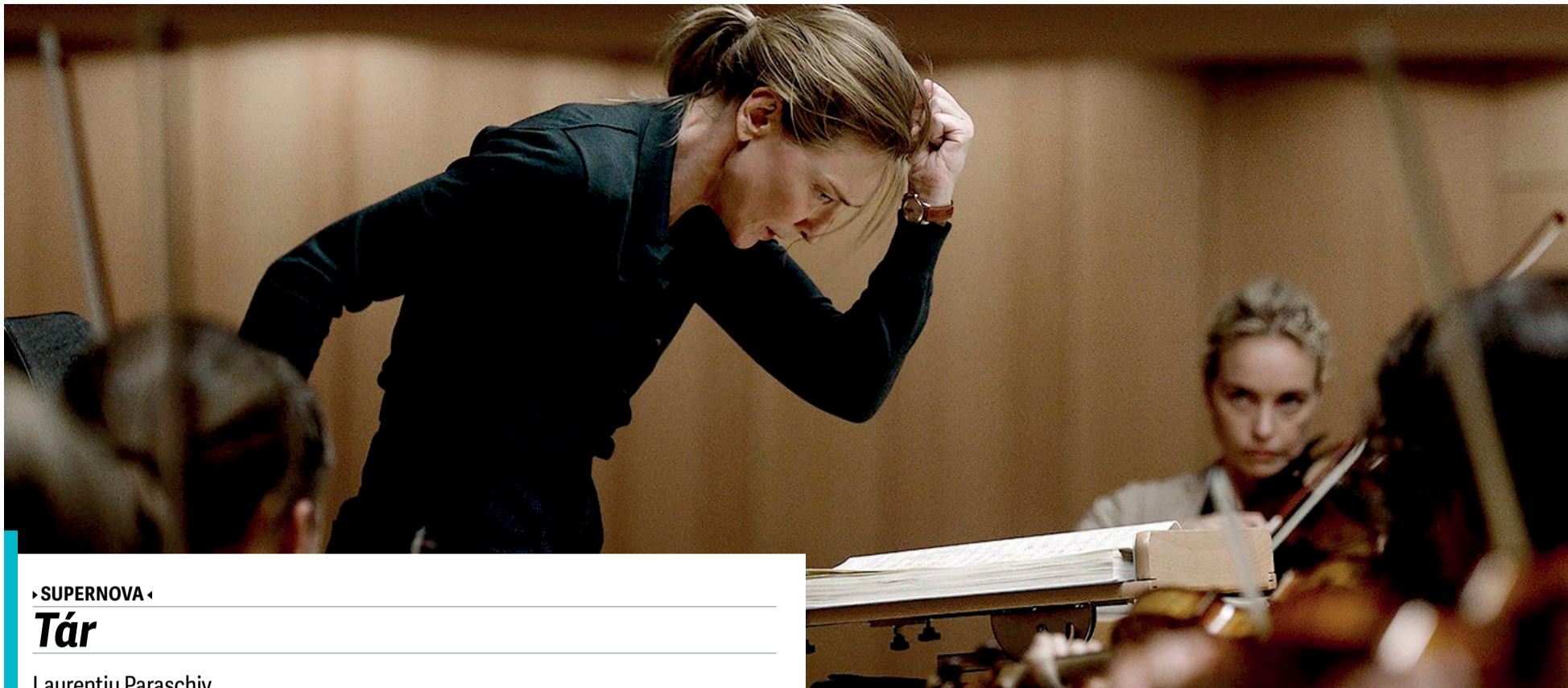
Liceenii de la Auschwitz, sunt fix ca Liceenii noștri: îndrăgostiți, glumeți, ofticoși, nesimțțiți, înfumurați, sensibili, imaginativi, puși pe șotii. Doar că cei din filmul *Excursie cu clasa* mai sunt, în primul și în primul rând, pe ultima sută de metri cu distracția în această formulă. Excursia în Polonia nu este doar ultima pe care o vor face împreună, dar la întoarcere în țară ei își vor începe stagiul militar (obligatoriu în Israel pentru toți tinerii). Așadar înțelegerea trecutului sângeros al evreilor pică un pic din lista priorităților, în condițiile în care mai toți îi conștientizează importanța.

"Dacă l-aș fi întâlnit pe Hitler atunci, cred că i-aș fi mulțumit că a venit. Eram îndrăgostit de o nemțoaică." Cam așa sună prima amintire pe care bunicul supraviețuitor de lagăr de concentrare o povestește

te grupului. Ceva din energia lor îi aduce la fileu astfel de amintiri, semn că adolescenții fiecărei generații sunt fundamental la fel. Bătrânul a venit în excursie cu ei pentru a-i ghida emoțional, prin propriile experiențe, înspre o înțelegere a trecutului. Dar trecutul, revăzut prin vizite la foste lagăre de concentrare, este greu de conținut la orice vârstă. Pot tinerii cu adevărat să-l conștientizeze pe parcursul unei singure excursii? Răspunsul nu e simplu iar regizorul Asaf Saban nu se ferește de asta. Faptul că din aceste coordonate iese un film tonic, emoționant, cu happy end și o ieșire din scenă punctată impecabil de melodia Love Will Tear Us Apart este o mică minune.

› sâmbătă, 10 iunie, ora 12:15 / Universitatea Sapientia ‹

› SUPERNOVA ◀

Tár

Laurențiu Paraschiv

Despre cel de-al treilea film al actorului devenit regizor Todd Field, Martin Scorsese a zis că norii întunecați s-au ridicat din calea viitorului cinematografului atunci când l-a văzut. Nori care probabil că au coborât la loc, măcar parțial, atunci când Field a anunțat că *Tár* va fi, cel mai probabil, ultimul său film. Însă ce a fost făcut rămâne făcut, iar Scorsese are dreptate: *Tár* operează la un cu totul alt nivel, dovedind niște abilități regizorale aproape dispărute în ultimii ani. Ca și filmele sale anterioare, la fel de excelente *In the Bedroom* (2001) și *Little Children* (2006), *Tár* nu vine cu răspunsuri clare la întrebările pe care le ridică. La un moment dat, protagonista spune că Bach era conștient că „întrebările sunt cele care

îl angrenează pe cel care ascultă, niciodată răspunsul.” Iar *Tár* funcționează în aceeași direcție: vine cu o sumedenie de întrebări care nu au cum să se stimuleze, iar abținându-se de la a ajunge la concluzii directe nu are cum să nu rămână cu tine multă vreme.

Lydia Tár (Cate Blanchett în rolul carierei sale, ceea ce e greu de crezut când vine vorba de Blanchett) e o dirijoare de geniu, dar cu un caracter manipulator, care obține orice își dorește, indiferent de consecințe (consecințe care, indiferent de gravitatea faptelor, de cele mai multe ori nu există). Auto-intitulată o lesbiană „U-Haul”, e căsătorită cu prima violonistă (concert-maestro) a filarmonicii din Berlin, Sharon (Nina Hoss, și ea incredibilă),

alături de care a adoptat o fiică, pe Petra (Mila Bogojevic). În ciuda talentului imens, comportamentul său, atât în relațiile personale, cât și în cele profesionale, este de-a dreptul șocant. Renunță la fosta iubiri, colegi și acoliți care nu mai servesc intereselor sale ca la șosete rupte. Într-o scenă care a făcut ocolul internetului (și cel din film, și cel din lumea noastră), în timp ține un masterclass la Juilliard, Tár umilește un student care nu-l mai consideră relevant pe Bach. Comportamentul său devine o carte deschisă: e brutală cu orice nu îi împărtășește credințele, iar acțiunile sale vor reveni să o bântuie, într-o coda pe cât de cruntă pentru ea, pe atât de ironică și de amuzantă pentru noi.

Un film despre putere și efectele devastatoare pe care aceasta le poate avea asupra celor care o abuzează fără teamă, *Tár* are în centru unul dintre cele mai complexe și provocatoare personaje întâlnite în ultima vreme în cinema. Iar Todd Field e un dirijor la fel de genial precum protagonistul pe care a creat-o: orchestrează elementele astfel încât îi reușește unul dintre cele mai memorabile filme făcute vreodată. De neratat.

› sâmbătă, 10 iunie, ora 15:15 /
Cinema Florin Piersic ◀
› joi, 15 iunie, 15:30 /
Cinema Florin Piersic ◀

› FĂRĂ LIMITĂ ◀

Regula 34

Oana Balaci

Cel mai nou film al regizoarei brazilieni Júlia Murat abordează o serie de teme considerate încă tabu despre sexualitatea femeilor tinere și dorințele unora dintre ele care nu sunt „destul de *politically correct*”. *Rule 34* a câștigat Leopardul de Aur în 2022 la Locarno pentru curajul dezbaterilor pe care le lansează, atât în universul filmic, cât și în afara lui, dar și pentru stilistica în care este creat.

Într-o cromatică întunecată, maro-vișinie, filmul o urmărește pe Simone, un fel de agent dublu ce ziua studiază dreptul și noaptea face videochat pentru a se putea susține financiar. O prietenă o încurajează să intre pe tărâmul periculos al BDSM-ului și astfel protagonista descoperă o pasiune care nu știa că sălășluia latent în ea, dar care i-ar putea fi fatală. Când Simone merge prea departe, doar o ușă o mai poate salva de o potențială soartă tragică, însă finalul deschis –

cadru este un gros-plan foarte lung cu fața ei pe care se pot citi o multitudine de emoții – lasă publicul să speculeze. Caracterul moralizator nu este astfel accentuat, dar există.

Rule 34 arată că este absolut normal ca o femeie să exploreze și să își cunoască latura sexuală, însă cu un control al riscurilor foarte riguros și atâta timp cât alegerea rămâne în continuare a ei. Așa cum Simone alege să se dezbrace în fața camerei nu doar pentru bani, dar și din plăcere. Violența devine un leitmotiv în film atât în discuțiile de la cursuri, cât și în viața sexuală a protagonistei. Însă și aceasta trebuie să rămână în limitele normale și să fie consensuală înainte să apară o problemă. Linia este foarte fină...

› sâmbătă, 10 iunie, ora 21:45 /
Universitatea Sapiientia ◀
› duminică, 18 iunie, ora 21:00 /
Casa de Cultură a Studenților ◀

**Când faci economii
la energie, faci mai multe
pentru tine și ai tăi**

Descoperă soluțiile complete pentru
eficiență energetică de la E.ON.

e-on

eon.ro

► **COMPETIȚIE** ◀

Unchiul

Ion Indolean

Unchiul vine pe nepușă masă taman când erau pe acolo și *Funny Games*, *Kynodontas* și *Groundhog Day*. Dar nu e chiar nepușă masă și de fapt el e pionul principal, musafirul (ne)poftit din nou și din nou într-un fel de exercițiu de *reenactment* despre care înțelegem mai bine pe măsură ce această cină cu tematică de Crăciun este reluată. Suntem în Croația și pare fi-

nalul anilor '80. Predrag Miki Manojlović, pe care îl știți din halucinantele filme ale lui Emir Kusturica, se tot plantează – cu Mercedesul lui de lux, pe model vechi – în fața casei familiei lui Otac și a Majkăi. De ce îi deranjează din nou și din nou și de ce în fiecare seară le aduce o pușcă de vânatoare cu gloanțe oarbe din Germania Federală și de ce de fiecare dată mănâncă

curcan și biscuiți?! De ce își filmează insistent rudele mai sărace pe o cameră VHS și ce reprezintă toate astea? De ce pe Sin, băiatul cuplului, trecut clar de 20 de ani, îl ia drept puber?

Dar, stai, auzim sunetul unui telefon mobil... În ce an suntem, de fapt?! Hai că situația devine deja exagerată și nu ne putem întreba decât două lucruri: pentru ce și pentru cine vrea bătrânul unchi sa obțină un Crăciun perfect și de ce restul celor prezenți joacă, în propria casă, așa cum le cântă muzica? Ce îi

ține captivi în această buclă temporală și cum pot scăpa. Fără să fie nostalgic după comunismul târziu iugoslav, *Unchiul* rememorează cum se trăia atunci, spaimile și naționalismele înăbușite, manifestate doar în spațiul privat. Este o micro-lecție de istorie și de scenografie: totul e de acolo, în afară de smartphone-ul care apare tot mai insistent pe măsură ce tensiunea crește...

► **sâmbătă, 10 iunie, ora 22:00 / Cinema Victoria** ◀

► **FOCUS NORDIC** ◀

Ce mașinărie fantastică

Ion Indolean

Axel Danielson și Maximilien Van Aertryck propun un concept de film-colaj prin care expun ideea că nașterea aparatului de filmat a schimbat ireversibil umanitatea și a influențat o mutație culturală dezvoltată gradual. Astăzi s-a ajuns la democratizarea totală a mijloacelor de producție și distribuție prin platforme online care ne transformă în reporteri. Montajul filmului poate fi aparent *aleatoriu* în sensul în care pare că regizorii au lucrat cu primele treizeci de materiale găsite, dar de fapt ordonarea lor ne face să reacționăm într-un anumit fel și să fim receptorii unei informații. Apropierea conceptuală față de TikTok și YouTube se referă la felul cum

navigăm pe internet: inițial, *consumăm* informația audiovizuală haotic și prea puțin structurat. Apoi intervine o conștientizare de ambele părți: canalele se profesionalizează și adoptă un *unghi*, iar noi devenim tot mai specifici cu ce vrem. Un vlogger începe în general fără direcție și pe parcurs aderă la o formă de partizanat: alege o tabără. De fapt despre asta vorbește *Ce mașinărie fantastică*: despre intensificarea luptei ideologice produsă odată cu prima apăsare de buton din istorie.

► **sâmbătă, 10 iunie, ora 21:45 / Castelul Banffy, Bonțida** ◀

► **FĂRĂ LIMITĂ** ◀

Pieta

Ion Indolean

Mateo locuiește cu mama lui, Libertad, într-un apartament minimalist/steril. Totul e curat și la loc, inclusiv băiatul: rolul său se apropie mai degrabă de o jucărie de pluș captivă în acest palat de cleștar, unde predomină albul lăptos și negrul si-defiu. Cu toate că e de mult trecut de adolescență, doarme în continuare cu mama, care îi taie unghiile, îi face de mâncare, în general nu se dezlipește deloc de el. Seara, stau pe canapea, mereu în aceeași poziție, și se uită la TV, unde rulează știri despre cea mai *confortabilă* și *frumoasă* țară din lume, Coreea de Nord. Trimiterea lipsită de ocolșuri a regizorului Eduardo Casanova către o relație opresivă și toxică este evidentă, dar mai puțin întrebarea pe care o pune: ce beneficii există într-un

sistem totalitar, unde tiranul se ocupă să îți fie bine, te supraveghează mereu? Alegerea de a lucra astfel ideologic reprezintă mult curaj, într-o epocă a descrierii lente, a evaziunii și a corectitudinii politice. Discuția despre ce înseamnă libertatea și ce putem face cu ea devine astfel metaforizată. *He is the only one who needs support*, spune la un moment dat Libertad despre Mateo, la ședința de terapie. Ironic cu propriile personaje, chiar cinic și dur, scenariul scoate la iveală felul cum atitudinea excesiv de posesivă poate naște mari traume, poate să creeze inadaptați și o dependență maladivă.

► **sâmbătă, ora 18.30 / Casa de Cultură a Studenților** ◀

Nordul clasic

Crăița Nanu

Forme de eliberare

Lacul bântuit

Pământul e un cântec păcătos

Focusul nordic cuprinde, pe lângă titluri noi, și câte un titlu clasic, emblematic nu doar pentru cinematografia fiecărei țări în parte, dar și pentru modul în care se simte în peisajul cinematografic de astăzi

Naturalismul din *Pământul e un cântec păcătos* taie retina. Realismul nu a părut niciodată atât de real: "avem impresia că ne uităm la un film documentar crud", titrează o cronică din 1975 de pe newyorker. *Pământul* este un cântec păcătos este adaptarea cărții cu același nume, debutul scriitorului Timo K. Mukka. Avea 19 ani când l-a scris și reacțiile imediate au fost de respingere virulentă. Romanul era prea dur și conținea scene de sex și ritualuri religioase care deranjau profund. Filmul, regizat de Rauni Mollberg, însă s-a bucurat de un succes aproape inexplicabil. A fost top de box office în Finlanda între anii 1973 și 1976.

Filmul spune povestea unei familii dintr-un mic sat din Finlanda laponă, în anii 1940. Dar până și conceptul de familie pare prea nou pentru povestea ce ni se desfășoară în fața ochilor. Oamenii sunt murdari, duri, zdrențuroși și viața lor se împarte între muncă, băutură, religie și sex, toate practicate într-o rutină ce aparent nu lasă loc sentimentelor.

Pământul... pare o odă caustică pentru omul-animat, bestia ce zace în noi și iese la suprafață atunci când condițiile de trai nu lasă loc de altceva.

În una dintre primele secvențe ale filmului, un bărbat scoate vițelul din vacă pe bucăți. bagă mâna înăuntru și-l taie di-

Povestea unei crime

rect acolo, pentru a salva animalul mare de puil ce se așezase într-o poziție ce făcea nașterea naturală imposibilă. Rezolvare de neconceput astăzi, dar logică atunci și acolo. Sexul - prezent, discutat, cerut, refuzat, forțat este bifat, împreună sunt scurte și transpirate, intimitatea mereu la vedere cu o naturalitate imposibil de numit exhibiționistă.

În mod surprinzător, încă din primele minute, *Pământul...* este o experiență de o frumusețe răpitoare, de la care nu îți poți lua ochii. Același tip de frumusețe pe care o cântăm în zonele încă virgine de civilizație ale planetei. Până la final, *Pământul...* devine o inconfortabilă întoarcere la natura umană, aia care, indiferent de timp, condiții sau posibilități, ne face capabili să iubim.

La fel de inconfortabilă, dar dintr-o zonă complet diferită stilistic este și experiența *Forme de eliberare* (1982), filmul de debut al lui Lars Von Trier. Regizorul debutează cu un tur de forță pe care apoi pare că îl desface în restul filmelor sale.

Imagini este parcă chintesenta unei stări: cum se simte finalul de război? Pare ceva greu de descris în imagini. Lars von Trier însă reușește în câteva momente de purgatoriu. Imaginea este saturată în roșu, lanțuri atârână de tavan, mâini însângerate însemnează spațiul, un om plutește arzând, altuia i se îndeasă țeava unui pistol în gură, glonțul se aude, ochiul vede doar roșu. Lampioanele și rămășițele unei petreceri de după se murdăresc de acele momente, ochiul spectatorului parcă nu reușește să scape de acel roșu la vreme. Oricum n-ar avea unde, căci oglinzile sunt sparte, vinul pătează, vântul suflă și nici măcar fluieratul Somewhere Over the Rainbow nu reușește să deschisă complet zăbrelele ce umbresc intrarea.

Finalul unui război e plin de durere. La fel și finalul unei iubiri. Când sunt doi, fiecare pe câte o parte a baricadei, finalul e și el obligatoriu oare să aibă un câștigător, ca războiul? Există un răspuns, poate, dar schimbarea de cromatică ce dă loc ușor-ușor unui verde aproape natural păcălește. Sau nu. Poate orbirea este răspunsul după orice război. Deși unele imagini nu se pot șterge din minte nici cu prețul ochilor.

Greu de șters din minte este și *Povestea unei crime* (1977), film cult islandez regizat de Reygnir Oddsson. Șarmul deloc discret al burgeziei islandeze de anii 70 se desfășoară aici strident și supărător. Povestea unei crime omoară în primul rând spiritul. E o moarte deloc asumată, ci acceptată cu hotărârea cu care o victimă se complăce în abuz, plângându-și de milă și folosind orice mijloace pentru a evita să-l vadă.

„Și acum trebuie să mă ridic și să plec din sală când se stinge lumina și să mă prefac că totul e în regulă?”, așa sună reacția

unui spectator, din 2022, pe letterbox. Se simte justă. Privit prin ochii obligatoriu-justițiar ai prezentului, *Murder Story* seamănă furie de toate felurile. Privit însă în afara discuțiilor despre egalitate de gen și greșeli de ambele părți... Dumnezeule, cum poate să fie o întreagă generație cuprinsă într-o privire de fată de 18 ani? Cât comic poate să iasă dintr-un simplu dat cu aspiratorul? Cât suspans se poate strânge în jurul unui singur fotoliu? Și câtă claritate poate căpăta un personaj în mijlocul unei secvențe eminentamente absurde? *Murder Story* este un must-see sadic.

Tot un must-see, de data asta pentru amatorii de gen, este horrorul *Lacul bântuit* (1958), regizat de Kåre Bergstrøm. Înainte să apară filmele horror cu adolescenți în vacanță la cabană pe margine de lac, au fost adulții norvegieni pe margine de lac. *Lacul bântuit* este, după toate calculele, un film cuminte. Adaptat după un roman clasic norvegian, filmul reia povestea unei crime al cărei ecou reverberează până în prezent, peste 100 de ani mai

târziu. Legenda locului spune că fantoma fostului proprietar al cabanei se aude urlând o noapte pe an. În rest, se apropie lent și sacadat, cu zgomotul ușor recognoscibil și înnebunitor al unui bărbat cu un picior de lemn. Secvența în care acesta iese din apă și se îndreaptă chitit pe urma unuia dintre personaje trebuie să fi fost izvor de inspirație pentru nenumărate filme în care următorul este improbabil, dar adevărat. Însă subiectul filmului nu este fantoma, cât oamenii care află de posibila ei existență și modul în care se raportează la ea.

Unele locuri conservă durerea și o transmit noilor locatari. De la acest posibil adevăr pleacă povestea filmului ce a intrat în istorie ca cel mai bine cotate horror norvegian. Tot istoria l-a făcut să semene cu un drum ce se oprește într-o intersecție: spre horrorul psihologic într-o direcție, spre horrorul cu fantome în cealaltă direcție. ■

Forme de eliberare

► Sâmbătă, 10 Iunie, 12:00 / Cinema ARTA Cluj ◀
► Marți, 13 Iunie, 21:30 / Muzeul de Artă ◀

Povestea unei crime

► Sâmbătă, 10 Iunie, 22:15 / Cinema ARTA Cluj ◀
► Duminică, 18 Iunie, 14:45 / Universitatea Sapientia ◀

Lacul bântuit

► Duminică, 11 Iunie, 12:00 / Cinema ARTA Cluj ◀
► Sâmbătă, 17 Iunie, 22:15 / Universitatea Sapientia ◀

Pământul e un cântec păcătos

► Vineri, 16 Iunie, 22:00 / Universitatea Sapientia ◀

► SUPERNOVA ◀

Închisoarea 77

Ion Indolean

Spania, 1977. Generalul Franco a murit de puțin timp, iar tranziția către o democrație autentică se face greu. Tânărul contabil Manuel - interpretat de superstarul Miguel Herrán (Rio din *La casa de papel*) - se vede închis pentru delapidare. Necunoscând sistemul, crede că va ieși rapid, că toată povestea se va clarifica. Zilele trec, licărul speranței începe să se stingă. Cunoaște penitenciarul *the hard way*, apoi începe să își accepte soarta. Se resemnează. E povestea celui care intră inocent și iese hârșăit. Transformarea lui survine gradual pe fondul unui moment important în prefacerile politice ale țării.

Închis la comun cu deținuți politici, Manuel vede cum sunt eliberați în baza unei legi prin care inamicii regimului ajung grațiați, așa că începe să spere din nou. Face presiuni, dar fără rezultat. Prizonieri din toată țara încep să se sindicalizeze, iar el devine una din imaginile mișcării. Închisoarea 77 redă această perioadă zbuciumată, mai puțin cunoscută, a unui stat în care astăzi tensiunile s-au (re) dus. Filmul folosește o anumită domolire a mijloacelor cinematografice pentru a ne invita să decidem singuri dacă trebuie să empatizăm cu situația lui Manuel. Mai contează dacă e sau nu vinovat? Cele 16 nominalizări la gala premiilor Goya dovedesc importanța demersului, în drumul poporului iberic de a se reconcilia cu propria istorie.

► Sâmbătă, de la 21.45 / Iulius Open Air ◀

„Îmi place să văd oameni în situații extreme. Ceea ce este și greu, și amuzant în același timp, este ca în viață, de fapt”

Oana Balaci, traducere din engleză de Miruna Molodeț

Credit foto: Andrei Micuța

Timothy Leonard Spall s-a născut pe 27 februarie 1957 și a crescut în Londra, într-o familie modestă. Tatăl lui a lucrat la poștă, iar mama lui a fost coafeză. Pașiunea pentru actorie l-a acaparat încă din copilărie, când a intrat în trupa Teatrului Național de Tineret. A absolvit cursurile de la Royal Academy of Dramatic Arts, devenind ulterior Membru Asociat. Bucurându-se în prezent de un portofoliu impresionant de peste 150 de apariții pe micul și marele ecran, Spall a devenit cunoscut în domeniul cinematografic autohton când l-a interpretat pe Barry Spencer Taylor în serialul tragi-comic *Auf Wiedersehen, Pet* și la nivel mondial pentru rolul vrăjitorului Peter Pettigrew din seria *Harry Potter*. Regina Elisabeta a II-a l-a numit Ofițer al Ordinului Imperiului Britanic.

Veți primi un premiu pentru întreaga carieră la TIFF, iar cariera dumneavoastră se întinde pe mai mult de 40 de ani și 150 de roluri. Aveți vreun personaj de care încă vă simțiți legat?

Toate. Mereu mi-e greu să le dau drumul după ce am terminat. Unele au durat mai mult, deci cred că dl. Turner este important pentru că a durat multă vreme și contează procesul. Când lucrezi cu Mike Leigh, co-creezi personajul, este și creația ta, nu interpretezi scenariul sau personajul. Chiar și cu unele dintre personajele care nu au avut succes, mereu încerc să mă asigur că dau tot ce pot aceluia personaj. Unele merg mai bine ca altele și unele sunt primite mai bine, dar le simt pe toate ca fiind parte din familie.

Filmul în care jucați, „Confort nordic”, va fi proiectat și la TIFF. Ce v-a atras la acest proiect?

Păi, m-a făcut să râd. Și m-a făcut să mă simt inconfortabil. Și m-a făcut să-mi pese de personaje când am citit scenariul. Iar eu nu râd așa de ușor. Sper că, dacă publicul îl vede, să râdă. Este o comedie neagră, e foarte pe gustul meu. Pur și simplu îmi place să văd oameni în situații extreme. Ceea ce este și greu, și amuzant în același timp este ca în viață, de fapt. Viața e un amestec de tragic și comic.

În 1996 ați fost diagnosticat cu leucemie, dar pare că nu v-ați oprit niciodată din muncă, cel puțin nu pentru multă vreme. De unde ați găsit forța să jucați în continuare?

Ei bine, mi-am revenit. A fost bine să nu mor. Și a fost bine, după ce că nu am murit, să mă întorc. Chiar înainte să mă îmbolnăvesc, am făcut *Secrets and Lies/Secrete și minciuni*, un film pe care l-am făcut cu Mike Leigh și care a avut un succes enorm când eram în spital și când începea să-mi fie mai bine. A câștigat Palme d'Or. A fost unul din filmele lui cele mai de succes. A primit multă atenție. Deci, când mi-am revenit, nu doar că eram încă în viață, ba chiar mă aștepta o foarte bună carieră în film, m-a impus într-un alt fel. Deci a fost un amestec. M-am îmbolnăvit, dar când m-am întors, perspectivele erau bune. Deci a fost bine.

V-a afectat în vreun fel modul în care jucați? În care vă priviți personajele?

Cred că, atunci când trăiești ceva care e oarecum extrem, asta îți dă încă un strat

pe care să te bazezi. Te faci să înțelegi cu mai multă compasiune. Îți aduce multă profunzime și încă o bucată de experiență și atunci înțelegi mai bine, deci nu mai trebuie să joci atât de mult.

Mi-ați spus despre Mike Leigh. Ați colaborat pentru mai multe filme. Deci cum v-ați cunoscut? Și cum a evoluat relația în timp?

Ne-am întâlnit prima dată în 1981, făceam televiziune. Lucram împreună pentru BBC, la un serial BBC. Pur și simplu, el a cerut să mă vadă și am fost la o audiere. Apoi mi-a oferit rolul. Asta a fost în 1981, iar ultimul film pe care l-am făcut cu el a fost în 2013. Deci este o perioadă lungă. Și este una dintre asocierile cele mai de preț pentru mine, cea de colaborare cu el. E ceva foarte important pentru mine. Iar proiectele sunt toate foarte diferite, e un geniu în domeniul lui. A creat și o tehnică. Și e minunat să fii parte din acea lume, parte din echipa lui. Sunt foarte, foarte mulțumit că am fost părtaș la asta.

Publicul mai tânăr vă știe din Harry Potter. Cum a fost experiența de a juca într-o serie de filme diferite de alte proiecte?

Ei bine, fiecare dintre aceste filme a durat mult timp, pentru că am petrecut mult timp pentru a le realiza. De aceea sunt atât de bune. De aceea arată atât de interesant, pentru că fiecare dintre ele este făcut cu meticulozitate. Mergi undeva pentru o zi. Apoi aștepti șase săptămâni. Uneori, cu una dintre scene, am filmat o parte din scenă, pentru că restul trebuia

să fie pe un alt platou, care se afla într-un alt studio. Așa că a trebuit să punem pauză timp de patru săptămâni, apoi să continuăm scena de unde am lăsat-o în altă parte. E ciudat. E interesant, pentru că este unul dintre cele mai mici roluri pe care le-am jucat, dar este cel pentru care sunt cel mai cunoscut. Și, dat fiind că este un rol mic, oamenii par să și-l amintească. Nu știu de ce, presupun că are un rol esențial în intrigă, nu? Îl vindecă pe tatăl lui Harry. Devine servitorul Lordului Voldemort și îl descoase și lasă să se perpelească, este un personaj interesant și are și un pic de textură, este și malefic și aproape că are șansa de a se mântui, dar nu, pentru că este vulnerabil și oribil în același timp.

E un personaj complex.

Da, este complex. Cineva care a trebuit să supraviețuiască unor lucruri foarte, foarte rele.

Și cum v-a afectat cariera după aceea?

Doar îi face pe oameni să știe cine ești și să spună „aaa, tipul ăla din Harry Potter”. Mai adaugă încă ceva. Și a fost minunat să lucrez cu Alfonso Cuarón și Mike Newell. Și apoi David Yates, adică cu mari regizori. Și lucrul la prima scenă, prima scenă pe care am făcut-o în Harry Potter, care a fost cu Gary Oldman, David Thewlis și Alan Rickman, Dumnezeu să-l odihnească în pace. Aștia trei oameni și cu mine suntem cam de aceeași vârstă. Toți am venit împreună din teatru. A fost fantastic să fii în acea scenă cu oamenii aștia pe care îi cunosc de atâția ani, toți jucând aceste personaje. Apoi intri pe platou pentru machiaj. Să devii un star britanic. Să ai o țevă înșurubată sau o pereche de urechi amuzante. Și toți acești oameni, acești actori fantastici cu care ai lucrat și pe care i-ai admirat toată viața ta: Maggie Smith, Emma Thompson, toți acești oameni care apar, fantastic! Și îi cunosc pe toți. Așa că e grozav, știi, e ceva gen „Oooo, bună, ce mai faci, John Hurt?” Fantastic. Distribuția este uimitoare.

Am citit o grămadă de citate interesante din alte interviuri pe care le-ați acordat și am aflat că aveți o filosofie de viață foarte fascinantă. Ne puteți spune puțin din ceea ce vă ghidează în viață și carieră?

Treaba cu meseria asta e că este o vocație, este o chemare. Aproape că te alege. Și apoi nu poți face nimic în privința asta. E mai degrabă o boală decât o alegere. Așadar, să ai această boală și apoi să fii capabil să o împlinești și să o exerciți. Și privilegiul de a lucra la aceste povești grozave care plac oamenilor cu adevărat și pentru care sunt dispuși să scoată banii pe care îi câștigă din buzunar, pentru a merge să le vadă. Acesta este un lucru minunat, iar puterea poveștilor se regăsește în tot ceea ce facem în viața de zi cu zi. Ceea ce alegem, hainele noastre, ceea ce purtăm. Este întotdeauna o poveste despre noi înșine. Ne spunem povestea despre noi înșine tot timpul. Așa că, să lucrezi în domeniul poveștilor este fantastic. Și să fii plătit pentru asta, să trăiești din asta, este și mai bine. Are sușurile și coborâșurile sale. Primești felicitări, dar primești și o mulțime de critici care spun lucruri oribile despre tine, și tot așa. Trebuie să suport și asta. Dar poveștile sunt cele importante. Faptul că oamenilor care nu sunt profesioniști, care nu trebuie să facă asta, pur și simplu le place. Uneori este chiar distractiv și îi face pe oameni să se simtă mai bine sau îi face să râdă. Uneori ești în situația de a-i învăța ceva, ei înțeleg ceva prin intermediul poveștii. Sau prin ceea ce faci tu cu personajul. Să ajungi la ceea ce ar putea fi un factor declanșator și să spună de fapt: „of, Doamne, acum înțeleg!”. Acesta este un adevărat privilegiu și asta este treaba mea, să încerc să fac asta. Iar celălalt lucru este să fii bun cu oamenii. Asigură-te că ego-ul tău este întotdeauna sub control și că ego-ul tău ca actor nu este acela de a te ajuta să dai bine. Ci doar să faci personajul să dea bine. Și dacă faci personajul să arate bine, și tu vei arăta bine. ■

Spitalul și fantomele lui: Exodul

Cea mai recentă realizare a lui Lars von Trier combină un suprarealism obraznic cu delicatețe și groază cosmice.

VA URMA

de Emily Noejovich

Anul acesta la TIFF avem ocazia să ne cufundăm în ultima realizare a lui Lars von Trier. Se numește *Spitalul și fantomele lui: Exodul/The Kingdom: Exodus/Riget: Exodus* (2022) și este un serial suprarealist cu 5 episoade, care va fi prezentat într-un maraton fără precedent de 5 ore azi la Cinema Arta

începând de la ora 13:30. Maratonul include, desigur, o pauză, de 15 minute.

Pentru cei care nu sunt familiarizați cu numele, Lars von Trier este una dintre cele mai mari figuri ale cinematografului din ultimele patru decenii. Opera danezului se construiește pe un mod distinctiv dinamic de povestire vizuală, care îi permite să combine o explorare sinceră a

posibilităților meta-narațiunii și o reflecție asupra filmului ca mediu. Cariera sa împletește o reprezentare controversată a imaginii religioase și a clișeelelor de gen, o examinare în contrast a formelor noastre concrete de ființă individuală și colectivă, precum și o atenție autentică la subiecte precum sacrificiul, mila și chiar sănătatea mintală. Deloc surprinzător, filmele sale au câștigat semnul distinctiv de a se juca cu îndrăzneală între granițele neliniștitoare, motiv pentru care lucrările lui se dovedesc de cele mai multe ori a fi un gust dobândit pentru nou-veniți și o ciudățenie reconfortantă pentru pasionați. *Exodus* (2022) nu este deloc o excepție, ci mai degrabă aplicarea regulii.

Acțiunea dramatică are loc într-un spital care găzduiește atât supranaturalul (demoni, fantome, exorcisme și înspăimântătoare ființe ciudate), cât și idiotenia umană cumplită. Spre deosebire de alte

povești cu forțe supranaturale, îngrijorările cu privire la o posibilă creștere a acestora și impactul ulterior asupra întregului pământ nu există. Ele sunt puse deoparte după motto-ul „aia e”, omologându-le prezența la aceeași banalitate a acțiunilor oamenilor din spital și conturând astfel un univers absurd de care putem râde.

Un rezumat standard nu face cu adevărat dreptate seriei, datorită subploturilor concurente și a mitologiei dense. Din fericire, asta nu contează prea mult. Importantă este starea de spirit, tocmai fiindcă pe aceasta se stabilește meta-narațiunea lui von Trier. Când funcționează corect, spitalele pot fi considerate locuri de îngrijire, deoarece ele sunt în esență intersecția dintre viață și moarte, unde tragedia există în aceeași cameră cu recuperarea miraculoasă. Această idee este însă inversată, sugerând că impulsul birocratic-corporatist și prostia spitalului Riget sunt analoge cu răul fantomatic care zace îngropat în fundațiile sale. Referirea indirectă la adevăratul spital danez Riget din Copenhaga nu trebuie trecută cu vederea.

Într-o manieră care face ecoul lui Lynch, Lars von Trier revine la unele personaje și idei vechi, creând un amestec cu adevărat inspirat de suprarealism, groază și comedie neagră. Pentru cei care nu știu, *Exodus* (2022) face o referire la un serial al său din anii '90. Spectatorul nu trebuie însă să se îngrijoreze, deoarece nu este un „remake” sau „reboot”, spus pe englezește. Pare mai degrabă că autorul a vrut să viziteze vechii prieteni și universuri fictive, ca un gest nostalgic și un potențial act de încheiere dat fiind pronosticul sordid al Parkinsonului cu care se confruntă. Aducând un omagiu sincerității nefiltrate a autorului, *Exodus* (2022) este o delicată obraznică, infuzată cu groază cosmică, care atinge proporții nebunești din punct de vedere biblic, dar din acest motiv nu este pentru toată lumea. ■

► sâmbătă, 10 iunie, ora 13:30 / Cinema Arta ◀

► FOCUS NORDIC ◀

Imperiul

Crăița Nanu

Suntem în Saint Croix, insulele daneze ale Indiei de Vest, iar anul este 1848. În interiorul colorat și aerist al unui conac din mijlocul junglei, întâlnim două femei de culoare. Petrine este sclavă și lucrează pentru cea mai bună prietenă, Anna, stăpâna ei, femeie liberă și cuplată cu un general danez. Zvonurile unei revolte se infiltrază în liniștea locului și o ironie crescândă acoperă peisajul deja spart de culori țipătoare, muzică antrenantă și inserturi animate.

Anna este norocoasa câștigătoare nu doar a propriei libertăți, ci și a unui statut de invidiat în contextul apartenenței ei la o populație subjucată. Scurtele plimbări prin satul de lângă fastuoasa vilă arată cam cât de mari sunt diferențele ce în luxul alb al proprietății păreau strict de culoare. Nevoia de susținere a unui statut

și așa precar degenerază în cruzime. *Imperiul* vorbește mai mult despre asta: cruzimea de la firul ierbii, de ce sunt în stare oamenii asupriți să-și facă unul altuia. Un soi de circuitul asupririi în sistem, din care până la final tot pierzătorii pierd.

„Am încercat de la bun început să păstrăm un echilibru între a nu neglija ororiile acelor vremuri și a expune absurditatea sistemului în toată splendoarea sa”, povestește regizorul Frederikke Aspöck, a cărui miză principală pentru a face filmul a fost să poată vorbi despre coloniile daneze din acele vremuri, o istorie ascunsă bine de tot până în ziua de azi.

► sâmbătă, 10 iunie, ora 16:00 / Cercul Militar ◀

► duminică, 11 iunie, ora 18:00 / Cinema Florin Piersic ◀

Sara Pongrac: „Ultramarine blue sau ce culoare are prietenia?”

10 actori de teatru sunt prezentați anual, în cadrul TIFF, profesioniștilor din lumea filmului și publicului. Programul **10 pentru FILM la TIFF** își propune să promoveze figuri noi în filmul românesc și îi vizează pe actorii care nu au avut până acum șansa afirmării în cinema.

a consemnat: Andrei Mărgineanu

Credit foto: Sabina Costinel

Cei 10 selectați pentru ediția a 12-a a programului sunt: Costi Apostol și Mădălina Mușat (Sf. Gheorghe), Andrada Balea (Cluj), Christine Cizmaș și Ana Maria Cojocaru (Timișoara), Cătălin Ștefan Mîndru (Suceava), Marcela Motoc, Camelia Pintilie și Vlad Ionuț Popescu (București), Sara Pongrac (Focșani, Turda, Cluj).

Sara Pongrac (23 ani) spune despre sine: „sunt o fată simplă care stă în cartierul de lângă gară, nu îmi place să vorbesc în cuvinte mari, mai ales despre mine”. A absolvit Actoria la Facultatea de Teatru și Film, Universitatea Babeș-Bolyai și e studentă la master la secția de foto-video de la Universitatea de Arte, ambele din Cluj. Joacă pe scenele Teatrului Maior Gh. Pastia din Focșani, Teatrului Național Aureliu Manea din Turda și Ziz Art Social Area din Cluj. Actorul Andrei Mărgineanu i-a pus câteva întrebări:

Cum ai ajuns să faci actorie?

E o poveste foarte amuzantă. În clasa a opta cea mai bună prietenă a mea a zis: uite am găsit liceul ăsta, e de actorie, vrei să mergem împreună? Eu nu prea voiam dar am zis că o să merg cu ea, să fim îm-

preună și la liceu. Însă ea nu a mai venit la admitere pentru că era prea timidă și am intrat doar eu... Acum face biochimie și probabil va câștiga mulți bani.

Ai o pasiune mare pentru film?

Da, pentru tot ce ține de film. Mai demult credeam că doar pentru regie, dar apoi mi-am dat seama că îmi plac și actoria de film, imaginea, costumele, muzica, fotografia... și așa am ajuns la master la foto-video. Când am intrat la actorie am zis că după licență vreau să fac și ceva în zona de film, un master sau încă o facultate, nu neapărat ca să proferez în domeniu, tot actriță rămân, ci doar pentru că îmi place, pentru că e încă un lucru care mă face fericită. Nu vreau neapărat să câștig bani din fotografie, e un hobby, pe care vreau să îl perfecționez, îmi doresc să îmi ocup timpul liber cu lucruri care îmi plac. (interviul integral pe LiterNet.ro la <https://agenda.liternet.ro/cronici/10pentru-filmatti.html>).

PROGRAM / SÂMBĂȚĂ / 10 IUNIE

CINEMA FLORIN PIERSIC

13:00 CLOSE-UP JEAN-LUC GODARD
Pierrot nebunul (Pierrot le Fou)
110' / Jean-Luc Godard / Franța [1R1]

15:15 SUPERNOVA
Târ
158' / Todd Field / SUA [1R2]

18:15 FOCUS NORDIC
La drum cu mama (Driving Mum)
112' / Hilmar Oddsson / Islanda, Estonia [1R3]

21:00 FĂRĂ LIMITĂ
Ritualul primăverii (La consagración de la primavera)
110' / Fernando Franco / Spania [1R4]

CASA DE CULTURĂ A STUDENȚILOR

16:00 CLOSE-UP SIDNEY LUMET
Rețeaua (Network)
122' / Sidney Lumet / SUA [1C1]

18:30 FĂRĂ LIMITĂ
Pietà (La piedad)
86' / Eduardo Casanova / Spania, Argentina [1C2]

21:00 SUPERNOVA
În trecere (Passages)*
91' / Ira Sachs / Franța [1C3]

CINEMA VICTORIA

10:00 EDUCATIFF
Zâna florilor și trolul de piatră (Rosa and the Stone Troll)
75' / Karla Holmbäck / Danemarca [1V1]

12:15 SUPERNOVA
Arborele de plută (Suro)
116' / Mikel Gurrea / Spania [1V2]

15:00 FOCUS NORDIC
Scrisoare de la Helga (A Letter From Helga)
112' / Ása Helga Hjörleifsdóttir / Islanda, Olanda, Estonia [1V3]

17:30 COMPETIȚIE, FOCUS NORDIC
Dinastia dulce (The Cake Dynasty)
107' / Christian Lollike / Danemarca [1V4]

20:00 COMPETIȚIE
Viza de intrare (Upon Entry)
77' / Alejandro Rojas, Juan Sebastián Vásquez / Spania [1V5]

22:00 COMPETIȚIE
Unchiul (The Uncle)
104' / David Kapac, Andrija Mardešić / Serbia, Croația [1V6]

CERCUL MILITAR

13:30 LUNĂ PLINĂ
Accidentul (Nos cérémonies)
104' / Simon Rieth / Franța [1W1]

16:00 FOCUS NORDIC
Imperiul (Empire)
93' / Frederikke Aspöck / Danemarca [1W2]

18:15 FĂRĂ LIMITĂ
Grand Prix
107' / Jan Prusinovsky Cehia [1W3]

20:45 LARGER THAN LIFE
Miucha, vocea Bossa Nova (Miúcha, the Voice of Bossa Nova)
98' / Daniel Zarvos, Liliane Mutti Brazilia, Franța, SUA [1W4]

CINEMA ARTA

10:00 CLOSE-UP JEAN-LUC GODARD
Alphaville
99' / Jean-Luc Godard Franța [1A1]

12:00 FOCUS NORDIC
Forme de eliberare (Images of a Relief)
57' / Lars von Trier Danemarca [1A2]

13:30 VA URMA, FOCUS NORDIC
Spitalul și fantomele lui: Exodul (The Kingdom Exodus)
320' / Lars von Trier / Danemarca [1A3]
PROIECȚIE MARATON cu o pauză de 15 minute

19:15 PROIECȚII SPECIALE
Pădurea spânzuraților (Forest of the Hanged)
154' / Liviu Ciulei România [1A4]

22:15 FOCUS NORDIC
Povestea unei crime (Murder Story)
93' / Reynir Oddsson / Islanda [1A5]

SAPIENTIA

12:15 EDUCATIFF
Excursie cu clasa (Delegation)
101' / Asaf Saban / Germania, Israel, Polonia [1S1]

14:45 VA URMA
Ferma de trol (Troll Farm)
111' / Gabija Siurbytė, Domantė Urmonaitė, Martynas Mendelis, Ernestas Jankauskas / Lituania [1S2]

17:15 CLOSE-UP SIDNEY LUMET
12 oameni furioși (12 Angry Men)
96' / Sidney Lumet / SUA [1S3]

19:45 FĂRĂ LIMITĂ
Fumatul provoacă tuse (Fumer fait tousser)
77' / Quentin Dupieux / Franța [1S4]

21:45 FĂRĂ LIMITĂ
Regula 34 (Rule 34)*
100' / Júlia Murat / Brazilia, Franța [1S5]

CINEMA MĂRĂȘTI

19:30 FOCUS NORDIC
Marinarul meu iubit (My Sailor, My Love)
103' / Kirsi Vikman / Finlanda, Irlanda, Belgia [1Z1]

CINEMA DACIA MĂNĂȘTUR

18:00 EVENIMENT SPECIAL
Omul cu șobolani Documentar OCS 25
60' / Bogdan Hypno Moldoveanu / România
urmat de
CONCERT UNPLUGGED [1D1]

21:00 FĂRĂ LIMITĂ
Măsuța de cafea (La Mesita Del Comedor)
90' / Caye Casas / Spania [1D3]

PIAȚA UNIRII OPEN AIR

21:45 SUPERNOVA
Kompromat
127' / Jérôme Salle / Franța [1U1]

PARCUL POLIGON FLOREȘTI

21:45 SUPERNOVA
Kompromat
127' / Jérôme Salle / Franța [1F1]

IULIUS PARC OPEN AIR

21:45 SUPERNOVA
Închisoarea 77 (Modelo 77)
125' / Alberto Rodriguez Spania [1P1]

UBB OPEN AIR

22:00 VA URMA
Blackport
104' / Gísli Örn Gardarsson, Björn Hlynur Haraldsson, Nina Dögg Filippusdóttir, Maria Reynald / Islanda [1X1]

CASTELUL BANFFY - BONȚIDA

20:30 CONCERT
JAY-JAY JOHANSON

21:45 FOCUS NORDIC
Ce mașinărie fantastică (Fantastic Machine)
88' / Axel Danielson, Maximilien Van Aertryck / Suedia [1B1]

* Film nerecomandat minorilor / This film is not suitable for children.

► LARGER THAN LIFE ◀

Miúcha, vocea Bossa Nova

Crăița Nanu

„Bossa Nova este greu de definit”, dar extrem de recognoscibilă, cât și, zilele astea, practic inevitabilă”, așa spuneau știrile vremii despre stilul apărut în Brazilia la începutul anilor 60, care a luat cu asalt întreg mapamondul. „Am înnebunit când am auzit pentru prima oară Bossa Nova, a fost ca atunci când filmele au trecut de la alb-negru la color”, spune Miúcha, născută Heloísa Maria Buarque de Hollanda în 1937, fix în locul de baștină al ritmului care îi va defini viața.

Cine e Miúcha? Miúcha e o cântăreață braziliană de Bossa Nova pe care am auzit-o cu toții cântând alături de „grii” pe-

rioadei: **João Gilberto, Stan Getz, Tom Jobim**. Sau poate sună mai notabil că Miúcha a fost a doua nevastă a lui Gilberto? Sora lui Chico Buarque? Sau că poetul Vinicius de Moraes i-a fost mentor? Sau poate și mai notabil e faptul că se trage dintr-o familie de intelectuali, a stat la șuete cu Sartre și Simone de Beauvoir și a făcut Școala de Arte la Paris. Sau poate, mai în ton cu vremea, că nu a fost recunoscută pentru unele din colaborările ce au avut la bază compozițiile ei. Toate adevărate, niciuna suficientă. Ce rămâne după film este un munte de dragălășenie și entuziasm, dovada perfectă

că celebritatea e un construct finalmente necesar. Desigur, argument demontat de existența acestui film, fără de care e posibil ca nici măcar întrebarea - *Cine e Miúcha?* - să nu fi existat.

Documentarul regizorului Daniel Zarcos îi face portretul folosindu-se de arhivele vremii, de jurnalul ei personal, atât scris cât și audio, de desenele ei („aici un desen cu turnul Eiffel, eram fumată când l-am făcut”) și, bineînțeles, de muzică. Nu știu cum ar fi fost viața și atitudinea Miúchei dacă ar fi trăit astăzi. Văzută însă acum, pare o boare de aer curat modul în care alege să nu

se scufunde în frustrări și lupte, lăsând loc doar pentru muzică și bucuria de a cânta. Documentarul este oficial ștanțat ca portret feminist. Însă dacă alegeți să lăsați deoparte ochelarii political corecți, veți avea parte de o experiență fabulos de luminoasă, despre o femeie tonică, cu un zâmbet irezistibil, care s-a prins în ritmul Bossa Nova din pură pasiune și nu l-a mai părăsit niciodată.

► sâmbătă, 10 iunie, ora 20:45 / Cercul Militar ◀

► duminică, 18 iunie, ora 21:45 / Cinema ARTA Cluj ◀

› SUPERNOVA ◀

Kompromat

Bogdan-Andrei Lungu

Cum ar fi ca toată viața să ți se topească în fața ochilor și să te trezești, dintr-o dată, acuzat și aruncat într-o închisoare din Rusia? Răspunsul la această întrebare este explorat în cadrul filmului *Kompromat* (2022), în regia lui Jérôme Salle.

Filmul ilustrează viața unui funcționar la Institutul Francez din Irkutsk, Rusia, numit Mathieu Roussel (jucat de Gilles Lellouche). Mathieu reușește, printr-o serie de decizii neinspirate, să stârnească ura personalităților locale sensibile la atitudinea unui vestic.

Estetic tenebros, întunecat și secretos, filmul se construiește ca un comentariu de o actualitate pregnantă când vine vorba de relațiile internaționale și politice vest-est (Franța-Rusia). Tensiunea politică internațională este sublimată, de la general la particular, în arestarea

absolut spontană a lui Mathieu. Filmul dansează cromatic între roșu și negru, culorile steagului antifascist - un subtil atac vizual la adresa invaziei Rusiei din Ucraina. Protagonistul e un simbol al acestui conflict politic.

Mathieu este un tată absent, înecat în munca la birou, pe jumătate vorbitor de rusă, într-un peisaj rusesc ostil atât social și politic, cât și artistic și cultural. El este acuzat, complet nefondat și într-un stil de o violență grosolană, de diseminare de pornografie infantilă pe internet și că și-a molestat fiica. *Kompromatul* l-a anihilat, trimițându-l într-o închisoare rusească dezgustătoare, unde este agresat în mod repetat.

Un *kompromat* este o informație fabricată, de obicei falsă, folosită pentru a șantaja personalități publice. Este o invenție pur rusească, iar acest lucru

este fin explorat în cadrul acestui film, unde mentalitatea vestică se pune în luptă cu mentalul rusesc. *Kompromatul* îi distruge lui Mathieu Roussel viața, furându-i de lângă el soția, cu care deja avea o relație tensionată, și fiica.

Mathieu încearcă să-și recapete libertatea în fața monstruosului dușman

al drepturilor umane: KGB-ul rusesc. *Kompromat* este despre această luptă: individ versus caracatița serviciilor secrete rusești.

› sâmbătă, 10 iunie, ora 21:45 / Piața Unirii și Parcul Poligon Florești ◀

Mândrie și Beton – după 10 ani

Nițu Maria Cristiana

Proiectul „Mândrie și Beton” al fotografului documentarist independent Petruț Călinescu revine cu un nou capitol, care are ca subiect documentarea generațiilor de emigranți și a valorilor de schimbări ce au trecut peste satul tradițional românesc din nordul țării, în

special Țara Oașului. „Mândrie și beton” ilustrează, prin fotografie documentară, povestea nesfârșită a idealului rural, satul românesc idilic, cu valorile și tradițiile veșnice pe care acesta le păstrează pentru a fi admirate.

În data de sâmbătă, 10 iunie, de la ora 16:30, la Muzeul de Artă din Cluj-Napoca, aveți ocazia să îl cunoașteți pe Petruț Călinescu, printr-un dialog despre arta din spatele fotografiei documentare și povestea din spatele proiectului „Mândrie și Beton”. Proiectul s-a desfășurat între anii 2010 și 2012, iar după 10 ani de pauză, Petruț Călinescu revine cu materiale noi pentru iubitorii de artă atemporală și istorie care rămâne întipărită în memoria oamenilor.

Ireversibilitatea timpului este un factor țintă pe care Petruț Călinescu a vrut să îl immortalizeze în acest proiect fotografic. La finalul anului 2023 va apărea o reeditare a cărții, într-o formulă editorială și grafică complet nouă, ce va cuprinde noul capitol. ■

„Mândrie și beton” ilustrează, prin fotografie documentară, povestea nesfârșită a idealului rural, satul românesc idilic, cu valorile și tradițiile veșnice.”

TIFF.22
Transilvania International
Film Festival Cluj-Napoca 9–18.06.2023

CINE-CONCERT

O COMEDIE POLITICO-FANTASTICĂ

S-A FURAT O BOMBĂ

Ion Popescu-Gopo, 1962

Casa de Cultură a Studenților
Sâmbătă, 17 iunie, 19:30

Muzică originală
ALEXEI ȚURCAN

Interpretare
ROMANIAN FILM ORCHESTRA

sub bagheta dirijorului
TIBERIU SOARE

100 ANI DE GOPO

BILETE PE: TIFF.EVENTBOOK.RO | TIFF OFFICIAL APP | TIFF.RO

MOI 20 DE ANI INSTITUTUL CULTURAL ROMÂN

“I just like seeing people in extreme situations. What is both difficult and funny at the same time is like life, really”

Oana Balaci

Credit foto: Andrei Micuța

Make sure that your ego is always under control and that your ego as an actor is not to make you look good.

Timothy Leonard Spall was born on February 27, 1957 and grew up in London in a modest family. His father worked at the post office and his mother was a hairdresser. His passion for acting captured him since childhood, when he joined the troupe of the National Youth Theatre. He graduated from the Royal Academy of Dramatic Arts, later becoming an Associate Member. Currently enjoying an impressive portfolio of over 150 appearances on the small and big screen, Spall rose to domestic film fame playing Barry Spencer Taylor in the tragi-comedy *Auf Wiedersehen, Pet* and worldwide for the role of the wizard Peter Pettigrew from the *Harry Potter* series. Queen Elizabeth II made him an Officer of the Order of the British Empire.

You are going to receive a lifetime achievement award at TIFF and your career spans over more than 40 years and 150 roles. Is there any character that you still feel connected to?

All of them. They're always hard to let go when you're finished. Some took longer to do, so I think Mr. Turner is a big thing cause that took a long time and it's the process. When you work with Mike Leigh you co-create the character, so it's your creation as well, you're not interpreting the script or making it. Even in some of the things that weren't successful, I always try and make sure that I bring everything I can to this character. Some work better than others and some

get better received, but they all feel like part of the family.

Northern Comfort, a film you star in, will be screened at TIFF. What, in this production, appealed to you?

Well, it made me laugh. And it made me feel uncomfortable. And it made me care for the characters when I read the script. It takes a lot to make me laugh. I hope whether the audience see it they laugh. It's a black comedy. It's very much my taste. I just like seeing people in extreme situations. What is both difficult and funny at the same time is like life, really. Life is a mixture of the tragic and the comic.

In 1996, you were diagnosed with leukaemia, but it doesn't seem like you've ever stopped working, at least not for a long time. How did you find the strength to keep acting?

Well, I've got better. It was good not to die. And it was good when I didn't die to come back. Just before I got that disease, I did *Secrets and Lies*, which was a film I did with Mike Leigh and was a huge success when I was in hospital and getting better. It won the Palme d'Or. It was one of his most successful films. It got a lot of notice. When I recovered, not only was I still alive, I had a really good film career waiting for me to start, it established me in a different way. It was a mixed bag. I got ill, but when I came back, things were looking up. So it was good.

Did it affect the way you were acting? The way you view your characters?

I think it gives you another layer to draw upon when you've experienced something that's kind of extreme. It makes you understand more sympathetically. It gives you a well of depth and another chunk of experience and then you understand it more, so you don't have to act it so much.

You told me about Mike Leigh. You've collaborated on a number of films. So how did you two meet? And how did the relationship evolve over time?

We first met in 1981, we did television. We worked together for the BBC, we did a BBC drama. He just asked to see me and I auditioned for it. Then he offered me the part. That was in 1981 and the last film I did with him was in 2013. It's a long period. And it's one of my prized associations, that collaboration with him. It's a big deal for me. And they're all very different, the projects, he's a genius, in his own field. It's a technique he's created. And it's great to be a part of that world, a part of his team. I'm very, very pleased I've been a part of that.

The younger audiences know you from Harry Potter. How was the experience of playing in a film series different from other projects?

Well, each one of those films took a long time, because we spent a lot of time making them. That's why they're so good. That's why they look so interesting because each one is meticulously made. You come in for a day here. Then you wait six weeks. Sometimes with one of the scenes, we shot part of the scene, because the rest

of it had to be on another set which was in another studio. So we had to pause that for four weeks later, carry on the scene where we left it off in another part. So it's strange. It's an interesting thing, cause it's one of the smallest parts I've played, but it's the one I'm most known for. And considering it's a small role, people seem to remember it. I don't know why, I suppose it's because he's instrumental in the in the plot, isn't he? He cures Harry's father. He becomes Lord Voldemort's servant and cooks him up and puts him in his stew and he's an interesting character and also, he's got a bit of texture, it's both evil and kind of almost has the chance of redemption, but not, cause he's vulnerable and horrible at the same time.

He's a complex character.

Yes, he's complex. Somebody who had to survive through bad, bad deeds.

And how did it affect your career afterward?

It just makes people know who you are and they say 'ohh that guy from *Harry Potter*'. He puts another little mark. And it was great to work with Alfonso Cuarón and Mike Newell. And then David Yates, I mean, great directors. And to work that first scene, that first scene I did in *Harry Potter*, that was with Gary Oldman, David Thewlis and Alan Rickman, God rest his soul. And these are three people that we're all about the same age. We've all come up together through the theatre. That was fantastic to be in that scene with those guys that I've known all these years, all playing these characters. Then go in the set and get your makeup there. Be some British icon. Having a pipe all screwed in or a pair of funny ears put on. And all these people, these fantastic actors that you've worked with and admired all your life: Maggie Smith, Emma Thompson, all these people turning up, fantastic! And I know them all. So it's great, you know it's like 'ohh... Hello, how are you, John Hurt?' *Fantastic*. The cast is amazing.

I read a lot of interesting quotes by you in other interviews and I find that you have a very fascinating philosophy of life. Can you tell us a little bit of what guides you through your life and career?

The thing about this job is that it's a vocation, it's a calling. It almost chooses you. And then there's nothing you can do about it. It's like a more of an affliction than a choice. So, to have that affliction and then to be able to fulfil it and exercise it. And the privilege of working on these great stories that people really like and that they actually are prepared to take the money they earn out of their pocket, to go and see them. That's a wonderful thing, and the power of storytelling is in everything that we do in everyday life. What we choose, our clothes, what we wear. It's always a story about ourselves. We're telling our story about ourselves all the time. So, to be in the storytelling business is fantastic. And to be paid for it, to make a living from, it's even better. It has its ups and downs. You get congratulations, but you also get a lot of critics saying horrible things about you and so on and so forth. You also have to put up with that. But it's the stories that are important. The fact people who aren't professionals, who don't have this thing to do, just like it. Sometimes it's even entertaining and makes people feel better or makes them laugh. Sometimes you'd be in a position where you teach them something, they understand something through the story. Or through what you do with the character. To achieve something that might trigger something and go actually: *oh God, I see what that is*. That's a real privilege, and that's my job to try and do that. And the other thing is just to be kind to people. Make sure that your ego is always under control and that your ego as an actor is not to make you look good. Just to make the character look good. And if you make the character look good, you're going to look alright as well. ■

Liviu Ciulei, a centennial

The famous Romanian director, described by Newsweek as “one of the boldest and most challenging figures on the international scene”, would have turned 100 this year.

by Laurențiu Paraschiv

The Forest of the Hanged

Born 100 years ago on July 7, the multidisciplinary Liviu Ciulei, who would be called by Newsweek “one of the boldest and most challenging figures on the international scene”, directed theatre and film, was an actor, writer and architect, and created film sets and costumes.

As a director, he brought a political perspective to the classic texts he staged. Don Shewey wrote of him in The New York Times that “although he shares with such iconoclastic directors as Peter Sellers and Andrei Serban a desire to bring as much of the contemporary world onstage as possible, he was professionally trained as an architect before he became a leading actor and director in the Romanian theatre, and an architect’s lucidity remains the paramount virtue of his work. He begins by re-examining each play microscopically and then creating, line-by-line, a fresh interpretation”.

The same talent was also conveyed in his films, made in parallel with his theatre performances. In the 1950s he began his career as a screenwriter, and in 1957

he made his debut as a film director with *Eruption*. Three years later he returned with *Waves of the Danube*, based on a screenplay by Francisc Munteanu and Titus Popovici, casting Irina Petrescu in her first role and featuring future director Lucian Pintilie, who considered him “the smartest man he has ever met”. Although these productions sold over seven million tickets, European acknowledgement came only in 1964 with *The Forest of the Hanged*, adapted from Liviu Rebreanu. Of the final scene in his masterpiece, Ciulei said it was the best he had ever filmed. “I wanted the final scene to be different because I want to get the award at Cannes”. A year later, his wish came true: the prestigious festival’s jury awarded him the directing prize.

After that, however, film directing took a back seat, because “he didn’t like or agree with any [other] proposal”. But he continued to act in films, and in 1974 he also made his American debut at the Arena Stage in Washington D.C., after director Alan Schneider discovered his work in Bucharest and recommended him to founder Zelda Fichandler. The performance of *Hamlet* staged here four years later was described by The New York Times as “the triumph not of a season, but of an entire decade”. He had performances even on Broadway, and the Guthrie Theatre in Minneapolis won a Tony Award under his direction in the 1980s. After the Revolution he returned to Romania, directing a number of famous plays, and in 1990 he became Honorary Director of the Bulandra Theatre, where he had made his debut more than 30 years earlier. In 2010, when his three films were presented in the 3 x 3 section, Ciulei was awarded the TIFF Excellency Award.

An important landmark in the evolution of Romanian cinema and a pivotal moment for Victor Rebengiuc’s career, *The Forest of the Hanged* will be screened on Saturday, June 10, at 19:15 at Cinema ARTA. ■

A BUN IN THE SKY

Povestea extraordinară a unui burger e în restaurante.

Un scurtmetraj imaginar dacă am fi fost regizori.

McDonald's, cinefil convins și partener oficial TIFF.

Say hello to hospitality that makes business a pleasure.

SAY HELLO TO RED®

OFFICIAL HOTEL PARTNER OF TIFF

Life is full of surprises, and we're one of the happy ones. Because no matter why you've come to stay with us, we're here to help you enjoy every minute.

RAMADA
BY WYNDHAM
CLUJ

ramadacluj.ro | contact@ramadacluj.ro | +40 372 743 143

©2022 Ramada Worldwide Inc. All rights reserved. All hotels are independently owned and operated except certain hotels managed by a subsidiary of Wyndham Hotels & Resorts, Inc.

Și a fost Gala de deschidere

Gala de deschidere TIFF 2023 a avut loc aseară, în Piața Unirii din Cluj-Napoca, în prezența câtorva mii de spectatori care au asistat la filmul „Confort Nordic”

Arabella-Angelina Cumpănă și Maria Cristiana Nițu

Gala de deschidere TIFF 2023 a avut loc aseară, în Piața Unirii din Cluj-Napoca, în prezența câtorva mii de spectatori care au asistat la filmul „Confort Nordic”. Ca în fiecare an, deschiderea a avut parte de un show muzical de excepție, care a avut-o în prim plan pe tunicăreasa Mariana Gligor, distinsă cu titlul „tezaur uman viu”, unul dintre puținii artiști care mai știu să cânte la tunică. În discursul de deschidere al Galei TIFF.22, Tudor Giurgiu a ținut să accentueze ori-

ginile sale transilvănene, spunând, de asemenea, că „TIFF-ul este o sărbătoare cu peste 200 de filme din peste 50 de țări”.

Anul acesta, culoarea tradițională a covorului de la Gala TIFF nu a mai fost roșu, ci turcoaz. Povestea din spatele acestei alegeri se referă la simbolismul culorii, reflectând o statistica dramatică ce ne privește: România are cea mai ridicată mortalitate prematură prin cancer de sân și cancer cervical din Europa. TIFF se alătură acestei cauze și donează 10.000 euro către Fundația Renașterea.

În continuarea lui Tudor Giurgiu, directorul artistic al festivalului, Mihai Chirilov, a anunțat, în premieră, proiecția surpriză a acestei ediții, noul film MMXX al lui Cristi Puiu, care va rula la Casa de Cultură a Studenților, sâmbătă, 17 iunie, de la ora 15:30. De asemenea, *Libertate*, ultima producție a lui Tudor Giurgiu, va avea premiera mondială vineri, 16 iunie, la ora 21:45, în cadrul secțiunii Zilele Filmului Românesc.

În finalul discursului, Tudor Giurgiu a prezentat programul de educație cinematografică pentru elevi, EducaTIFF, prin care

Fotografii de Loránd Vakarcs, Fred Dwe

copiii își extind cultura cinematografică și abilitățile media literacy. Programul include o serie de proiecții de film, ateliere de jurnalism, de terapie prin artă și de actorie.

Pe scenă a urcat actorul Timothy Spall, care a fost omagiat cu Premiul pentru întreaga carieră. În cheia tematică pe care ne-o propune filmul de deschidere al Galei, „confortul” publicului nu a fost afectat de ploaia cu specific „nordic”. ■

AUTOWORLD AUDI

Calea Turzii 249

0264 502 600

autoworld.ro

